Prima instanță: Judecătoria Orhei (sediul Telenești), judecător Iurie Hîrbu

Dosarul nr. 2a-3529/2023
(2-23063269-02-2a-15092023)

D E C I Z I E

12 decembrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Ala Malîi
Judecători Victoria Sîrbu și Ruxanda Pulbere

examinând în procedura scrisă cererea de apel declarată de către Banari Radu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ministerul Afacerilor Interne împotriva lui Banari Radu cu privire la încasarea cheltuielilor pentru instruire și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din 8 august 2023, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Ministerul Afacerilor Interne împotriva lui Banari Radu cu privire încasarea cheltuielilor pentru instruire și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t :

Pretențiile reclamantului:

1. La 4 mai 2023, Ministerul Afacerilor Interne s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Banari Radu, solicitând încasarea sumei de 83 657, 35 lei, suportată cu titlu de cheltuieli pentru instruirea în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare”.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că în 2012, pârâtul Banari Radu a fost înmatriculat la Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, secția zi, cu decontarea cheltuielilor necesare pentru studii din contul bugetului de stat.
3. În conformitate cu prevederile art.17 alin. (6) din Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, la 15 martie 2013 pârâtul a semnat Angajamentul absolventului Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministeriului Afacerilor Interne, prin care acesta s-a angajat să activeze în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne - 5 ani, iar în cazul încetării raporturilor de muncă înainte de termenul indicat, acesta va restitui cheltuielile suportate pentru studii proporțional cu perioada rămasă până la 5 ani, în modul stabilit de ministrul afacerilor interne.
4. Astfel, după absolvirea instituției de învățământ a Ministerului Afacerilor Interne, în baza procesului-verbal din 30 iunie 2016 al ședinței Comisiei de stat de repartizare a absolvenților Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, promoția 2016, prin Ordinul șefului Inspectoratului General al Poliției nr.406 ef. din 05 iulie 2016, Banari Radu Andrei a fost numit în funcția de ofițer urmărire penală al Secției urmărire penală a Inspectoratului de

Poliție Ciocana al Direcției de Poliție a mun. Chișinău a Inspectoratului General al Poliției, cu acordarea gradului special „locotenent de poliție”.

5. Ulterior, prin Ordinul șefului Inspectoratului General al Poliției nr.368 ef. din 24 august 2017, pârâtul a încetat serviciul în Poliție, în corespundere cu prevederile art. 38 alin. (1) lit. a) (demisie) din Legea nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din Cadrul Ministerului Afacerilor Interne, la depunerea cererii personale, activând în cadrul subdiviziunii la care a fost repartizat doar 13 luni 26 zile din cele 60 de luni în care urma să activeze.
6. A mai indicat reclamantul că perioada nelucrată constituie 46 luni 4 zile, iar în coraport cu perioada de activitate desfășurată de facto cheltuielile de restituire suportate de către Ministerul Afacerilor Interne constituie 83 657, 35 lei, conform calculului anexat la cererea de chemare în judecată.
7. În context, reclamantul a menționat că în conformitate cu prevederile art. 26 și 26^1 al Legii nr. 288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, este prevăzut expres că, funcționarul public cu statut special care a absolvit o instituție de învățământ a Ministerului Afacerilor Interne din banii bugetului de stat și a încetat raportul de serviciu în primii 5 ani de activitate din motivele specificate la art. 38 alin. (1) lit. a), g)-r) și t)-w) restituie cheltuielile pentru studii proporțional cu perioada rămasă până la 5 ani, în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne.
8. Contrar prevederilor menționate supra, pârâtul nu a respectat prevederile angajamentului asumat și a încetat raportul de serviciu în primii 5 ani de activitate, fapt care a dus la prejudicierea bugetului Ministerului Afacerilor Interne cu suma de 83 657, 35 lei.
9. Subsecvent a mai indicat că în vederea soluționării litigiului pe calea amiabilă, la 10 ianuarie 2023, Ministerul Afacerilor Interne a înaintat pârâtului o somație prin care a solicitat achitarea benevolă a sumei ce constituie cheltuielile suportate pentru instruire în decurs de 30 zile din momentul recepționării respectivei somații.

Soluția primei instanțe:

10. Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din 8 august 2023, cererea de chemare în judecată a fost admisă și s-a încasat de la Banari Radu în beneficiul Ministerului Afacerilor Interne, datoria în sumă de 83 657, 35 lei și suma de 275 lei, achitați de reclamat pentru citarea publică a pârâtului. S-a încasat de la Banari Radu Andrei în beneficiul Bugetului de Stat, taxa de stat în sumă de 2 509, 72 lei.

Pretențiile apelantului:

11. La 18 august 2023, Banari Radu Andrei, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din 08 august 2023, iar la 15 septembrie 2023, a prezentat cererea de apel motivată, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunii să fie respinsă ca tardivă sau cauza să fie trimisă la rejudecare.
12. În motivarea apelului a invocat că hotărârea instanței de fond, este neîntemeiată, emisă cu încălcarea normelor de drept material/procedural și pasibilă de a fi casată, deoarece litigiul a fost examinat în lipsa pârâtului/apelant, or, ultimul nici nu a cunoscut despre existența pe rolul instanței de judecată a unei astfel de acțiuni, fără a elucida integral motivele de fapt și de drept importante pentru justa soluționare a cauzei, cu aprecierea

eronată a circumstanțelor pricinii, iar concluziile instanței de fond nu reflectă toate circumstanțele importante pentru justa soluționare a cauzei.

13. De asemenea, apelantul a menționat că la 10 decembrie 2015 și-a înregistrat viza de domiciliu permanent la adresa: mun. Chișinău, str. *****, însă în somația expediată apelantului cu titlu de procedură prealabilă, cât și în corespondența instanței de fond, este eronat indicată viza de domiciliu: *****.
14. Astfel, a considerat că această omisiune are drept consecință pronunțarea unei hotărâri judecătorești ilegale, cu încălcarea competenței jurisdicționale a instanței de judecată și în lipsa cunoștinței de cauză a pârâtului, care reprezintă drepturi apărate de art.6 din Convenția Internațională pentru Drepturile Omului.
15. În altă ordine de idei, a menționat că în toată această perioadă, a fost plecat peste hotarele țării, fapt confirmat prin informația privind traversarea frontierei de stat, respectiv, privind nu a cunoscut despre existența pe rolul instanței de judecată a unei cauze pornite împotriva sa, or, din materialelor dosarului, nu se confirmă că pârâtul/apelant a recepționat somația expediată cu titlu de procedură prealabilă sau înștiințarea instanței de judecată privind examinarea cauzei în procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă, ambele fiindu-i expediate la locul nașterii apelantului.
16. Totodată, a considerat că în circumstanțele descrise supra, informarea prin intermediul citării publice, nu reprezintă o comunicare eficientă, deoarece, dispoziția art.276^3 alin.(3) din Codul de procedură civilă, condiționează examinarea cererii în procedură scrisă de comunicarea pârâtului a cererii de chemare în judecată și a înscrisurilor anexate, iar printr-un anunț publicitar, nu s-a asigurat comunicarea pârâtului a actelor nominalizate.
17. Suplimentar, făcând referire la faptul că raporturile de muncă în cadrul subdiviziunii MAI au încetat prin Ordinul șefului Inspectoratului General al Poliției nr.368 ef. din 24 august 2017, a remarcat că la această dată a luat naștere dreptul Ministerului Afacerilor Interne de a înainta prezenta acțiune, care a expirat la 24 august 2020, iar cererea de chemare în judecată a fost depusă la 4 mai 2023, adică peste aproape 6 ani din momentul nașterii dreptului la acțiune.

Aprecierea instanței de apel:

18. Examinând materialele cauzei în coraport cu argumentele invocate în cererea de apel și în coroborare cu prevederile normelor legale aplicabile la caz, Colegiul civil consideră necesar de a admite apelul, a casa hotărârii primei instanțe restituind cauza spre rejudecare în fond conform competenței în Judecătoria Chișinău, sediul Centru, reieșind din următoarele considerente.
19. În conformitate cu prevederile art. 385 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă *" instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanțe și să trimită pricina spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin. (1) lit. d) și i). La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate trimite pricina spre rejudecare în prima instanță în cazul prevăzut la art.388 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă".*
20. Potrivit art. 388 alin. (1) lit. b) și i) din Codul de procedură civilă *" hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă cauza a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat*

locul, data şi ora şedinţei de judecată, dacă cauza a fost examinată cu încălcarea competenţei jurisdicţionale”.

21. Referitor la procedura de comunicare a participanților la proces a locului, datei și orei ședinței de judecată, Colegiul civil menționează că, în conformitate cu prevederile art. 100 din Codul de procedură civilă *”cererea de chemare în judecată şi actele de procedură se comunică participanților la proces şi persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poştă, cu scrisoare recomandată şi cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act şi confirmarea primirii lui, precum şi prin delegaţie judiciară”.*
22. Potrivit art.102 alin.(1), (2), (4) din Codul de procedură civilă ”*instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură. În cauzele de urgență, participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții pot fi înștiințați sau chemați în judecată prin telegramă sau prin alte mijloace care să ateste înmânarea și primirea înștiințării sau citației. Citația se înmânează părții cu cel puțin 3 zile înainte de data judecării. În cauzele urgente, acest termen poate fi mai scurt, la discreția instanței”.*
23. În conformitate cu prevederile art. 105 alin.(1) din Codul de procedură civilă *”citaţia şi înştiinţarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citaţiei sau înştiinţării se înscrie pe citaţie sau înştiinţare în partea care se înmânează destinatarului, precum şi pe cotor, care se restituie instanţei*”, iar alin.(5) a normei menționate stabilește că *”citaţia sau înştiinţarea adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor”.*
24. De asemenea, în conformitate cu art.108 alin.(1) din Codul de procedură civilă *” dacă locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut şi reclamantul dă asigurări că, deşi a făcut tot posibilul, nu a reuşit să afle domiciliul acestuia, preşedintele instanţei dispune citarea acestuia prin publicitate. Publicarea în presă se consideră citare legală”.*
25. În continuare, conform art. 206 alin. (3) din Codul de procedură civilă ” *dacă pârâtul, înştiinţat legal despre locul, data şi ora şedinţei de judecată, nu s-a prezentat în judecată şi nu a comunicat instanţei motivul neprezentării sau dacă motivele sunt considerate de instanţă ca fiind neîntemeiate, sau dacă pârâtul nu a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, instanţa o examinează în lipsa acestuia”.*
26. Din cuprinsul normelor legale enunțate rezultă că, legiuitorul a instituit o singură condiție, când instanța de judecată poate să dispună examinarea cauzei în lipsa pârâtului, și anume în cazul în care acesta, înștiințat legal despre locul, data și ora ședinței de judecată, nu s-a prezentat în judecată și nu a comunicat instanței motivul neprezentării sau dacă motivele sunt considerate de instanță ca fiind neîntemeiate.
27. Colegiul evidențiază că, într-adevăr, legiuitorul la art. 108 alin. (1) din Codul de procedură civilă a prevăzut că publicarea în presă se consideră citare legală, însă, pentru ca instanța să o dispună urmează a fi îndeplinite două condiții, și anume: 1) ca locul de aflare a pârâtului să nu fie cunoscut; și 2) ca reclamantul să dea asigurări că, deși a făcut tot posibilul, nu a reușit să afle domiciliul pârâtului.

28. Prima condiție presupune imposibilitatea îndeplinirii procedurii de citare a pârâtului ca urmare a faptului că acesta nu locuiește pe adresa indicată de reclamant și nici la cea existență în evidențele autorităților de drept.
29. Pentru ca instanța să ajungă la convingerea că reclamantul a făcut tot posibilul, însă nu a reușit să afle domiciliul pârâtului, reclamantul trebuie să facă dovada efectuării unor cercetări legate de acest aspect.
30. În situația din speță, instanța de apel reține că deși din cererea de chemare în judecată urmează domiciliul pârâtului în r-nul Telenești, s. Brînzeni, din copia buletinului de identitate anexat la cererea de chemare în judecată rezultă expres faptul că la 10 decembrie 2015, pârâtului/apelant Banari Radu și-a înregistrat schimbat domiciliul la adresa din mun. Chișinău, str. *****.
31. Cu toate acestea, din lucrările dosarului nu urmează că pârâtul/apelant Banari Radu a fost citat la adresa de domiciliu în mun. Chișinău, str. *****, iar rezultatul citării lui pe adresa ***** nu confirmă recepționarea citației de către acesta, scrisoarea fiind restituită cu mențiunea factorului poștal ”nereclamant”.
32. Astfel, Colegiul apreciază critic citarea pârâtului Banari Radu prin publicare în presă or, faptul restituirii instanței a corespondenței ca ”nereclamată”, nu probează că locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut, mai ales că legiuitorul a prevăzut și alte modalități de comunicare, altele decât livrarea prin poștă recomandată, cum ar fi: cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică pârâtului, prin intermediul biroului executorului judecătoresc sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui.
33. Mai mult, pârâtul/apelant Banari Radu încă din 2015 nu mai locuiește pe adresa *****
34. În consecința celor ce preced, se evidențiază că instanța de judecată urma să facă uz de această adresă, or, altfel se considera că a dat dovadă de un formalism incompatibil cu litera și spiritul art. 6 § 1 din Convenție (Lazarenko și alții c. Ucrainei, nr. 70329/12, pct. 41, 27 iunie 2017 și Gankin și alții c. Rusiei, nr. 2430/06, 1454/08, 11670/10 and 12938/12, pct. 38-42, 31 august 2016).
35. Prin urmare, se evidențiază că prima instanță a examinat cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ministerul Afacerilor Interne împotriva lui Banari Radu, în absența pârâtului, căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.
36. Totodată, instanța de apel a constatat că prima instanță nu a ținut cont de prevederile normelor de drept procedural, și anume care țin de competența jurisdicțională/teritorială.
37. Astfel, este de menționat că potrivit art.38 alin.(1) din Codul de procedură civilă *” acţiunea se intentează în instanţa de la domiciliul pârâtului”.*
38. Tot aici, instanța de apel ține să precizeze că potrivit art. 170 alin.(1) Codul de procedură civilă ”*judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă instanţa nu este competentă să judece cauza”,* iar conform art. 43 alin. (2) Codul de procedură civilă *”instanţa strămută cauza la o altă instanţă dacă cauza a fost reţinută spre judecare cu încălcarea normelor de competenţă jurisdicţională”.*
39. Așadar, instanța de apel menționează că atât partea reclamantă/intimată Ministerul Afacerilor Interne, la depunerea cererii de chemare în judecată, cât și prima instanță, la verificarea acesteia exigenților prevăzute de lege și la examinarea cauzei, nu au ținut cont de prevederile legislației în vigoare ce țin de competența jurisdicțională/teritorială,

or, din înscrisurile anexate la cererea de chemare urma cu certitudine domiciliul pârâtului în mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, nr.36, adresă din competența jurisdicțională teritorială a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

40. Cu privire a acest aspect, Colegiul civil menționează că, regula stabilității examinării cauzei civile de către instanța investită cu respectarea normelor de competență constituie o garanție pentru asigurarea examinării cauzelor civile potrivit competenței jurisdicționale, or, persoana are dreptul de a pretinde la judecarea cauzei sale de către instanța investită prin lege de a examina și soluționa cauza respectivă.
41. Pe cale de consecință, ținând cont de circumstanțele constatate și normele de drept invocate supra, având în vedere faptul că competența jurisdicțională teritorială constituie unul dintre elementele fundamentale ale legalității procesului civil, Colegiul reține că, competentă să judece prezenta acțiune de drept comun este Judecătoria Chișinău (sediul Centru).
42. Din considerentele menționate și având în vedere faptul că prima instanță a examinat cauza cu derogare de la normele de drept procedural cu privire la citarea participanților, precum și fără a ține cont de competența jurisdicțională/teritorială, instanța de apel ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de Banari Radu, cu casarea hotărârii Judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din 8 august 2023 și restituirea cauzei spre rejudecare, la instanța competentă, Judecătoria Chișinău (sediul Centru).
43. În conformitate cu prevederile art. 376 alin. (1^1), art.385 lit. d), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de către Banari Radu.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Telenești) din 8 august 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ministerul Afacerilor Interne împotriva lui Banari Radu cu privire la încasarea cheltuielilor pentru instruire și compensarea cheltuielilor de judecată și se trimite cauza spre rejudecare la instanța competentă jurisdicțional, Judecătoria Chișinău (sediul Centru).

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului Ala Malîi

Judecători Victoria Sîrbu

Ruxanda Pulbere